

บทสรุปและขอเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง "การสอนวรรณกรรมร่วมสมัยโดยเน้นการวิจารณ์สาร ในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง" นี้ มีความมุ่งหมายสำคัญคือ เพื่อวางแนวทางการสอนอ่านวรรณกรรมด้วยวิธีการที่ยังไม่ได้ใช้กันแพร่หลายนัก โดยเน้นเรื่องการวิจารณ์ เพื่อฝึกให้นักศึกษารู้จักใช้ความคิดและมีวิจารณญาณในการอ่าน อันจะเป็นผลให้การเรียนการสอนภาษาไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอนอ่านวรรณกรรมในสถาบันฝึกหัดครูมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยได้ให้นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง วิชาเอกภาษาไทย วิทยาลัยครุพระนครศรีอยุธยา จำนวน 30 คน อ่านวรรณกรรมร่วมสมัย 3 ประเภท คือนวนิยายเรื่อง หลายชีวิต ตอน "ท่านชายเล็ก" บทความเรื่อง "เพื่อผู้ที่จะเป็นครู" รอยกรองเรื่อง "เฮย... เรื่องเล็ก" โดยให้ความรู้พื้นฐานเรื่องการวิจารณ์ แล้วให้อภิปรายว่านักศึกษามีความสามารถในเรื่องต่อไปนี้ได้อย่างไรบ้าง คือ การวิเคราะห์งานเขียนตามรูปแบบงานเขียนนั้นส่วนใดเป็นข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น การแสดงความรู้สึกหรืออารมณ์ ปฏิบัติการของผู้อ่านต่องานเขียน ความคิดแทรก การวิจารณ์สาร และความคิดเสริมของผู้อ่าน แล้วให้ทำรายงานส่ง

ผู้วิจัยได้รวบรวมความคิดเห็นที่ได้จากนักศึกษาเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งและเมื่อได้วิเคราะห์การวิจารณ์ที่นักศึกษาเข้าใจแล้ว ได้นำเอาการวิจารณ์ที่รวบรวมได้มาเป็นพื้นฐานในการเขียนบทเรียน เนื้อหาของบทเรียนที่เขียนขึ้นนี้ ได้มาด้วยการค้นคว้าจากที่ต่าง ๆ ทั้งที่เป็นข้อเขียนและเป็นวาจาของผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิจารณ์ รวมทั้งความเห็นส่วนตัวของผู้วิจัย นอกจากนี้เนื้อหาของบทเรียนแล้วยังมีแบบฝึกหัดและแบบทดสอบเป็นส่วนประกอบของบทเรียนอีกด้วย

เมื่อเขียนบทเรียนแล้ว ได้นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิช่วยประเมินค่า 4 ท่าน คือ

1. ศาสตราจารย์ สุนน อมรวิวัฒน์ ศาสตราจารย์ประจำแผนกประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นผู้เชี่ยวชาญทางภาษาไทย มีความสนใจและความสามารถด้านการประพันธ์ร้อยแก้วและร้อยกรอง

2. อาจารย์ กุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ หัวหน้ากองวรรณคดีและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร อาจารย์พิเศษวิชาวรรณคดีไทย คณะครุศาสตร์ และวิชาวรรณคดีวิจารณ์ วรรณกรรมสำหรับวัยรุ่น วรรณคดีไทยในคนสมัยรัตนโกสินทร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาจารย์พิเศษวิชาการประพันธ์ร้อยแก้วและร้อยกรอง คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีความสนใจและความสามารถด้านการประพันธ์ร้อยแก้วและร้อยกรอง

3. อาจารย์ บุภา สงศิริ ศึกษานิเทศก์สายวิชาภาษาไทย กรมการฝึกหัดครู มีประสบการณ์ด้านการสอนวรรณคดีอังกฤษ และภาษาไทย จากวิทยาลัยวิชาการศึกษา บางแสน วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร วิทยาลัยวิชาการศึกษา พระนคร และ วิทยาลัยครู พระนคร ปัจจุบันเป็นอาจารย์พิเศษสอนวิชาภาษาถิ่น วิทยาลัยครูสวนสุนันทา มีความสนใจและความสามารถในด้านวิธี สอนภาษาไทย

4. อาจารย์ ศิริมาลย์ แสงอรุณ อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ วิทยาลัยครูสวนสุนันทา เป็นผู้ที่มีประสบการณ์การสอนภาษาไทย โดยเฉพาะการใช้ภาษาไทย ในวิทยาลัยครูเป็นเวลา 16 ปี

สรุปผลการวิจัย

ผลการประเมินคาบทบทเรียนของผู้ทรงคุณวุฒิในสถานต่าง ๆ มีดังนี้

1. เนื้อหาของบทเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 4 ท่าน เห็นว่าเนื้อหาของบทเรียนละเอียดดีมาก ผู้ทรงคุณวุฒิท่านหนึ่งเห็นว่า บทเรียนนี้ไต่แจ่มแจ้งหัวข้อปลีกย่อยไว้วางขวาง ทั้งยังช่วยวางแนวทางในการสอนให้เด็กรู้จักคิดและเป็นตัวอย่างในการวิเคราะห์วรรณกรรมเรื่องอื่น ๆ อีกด้วย และเห็นว่ากิจกรรมเสนอแนะที่กล่าวไว้ในบทเรียนมีประโยชน์ช่วยให้

เด็กสนใจวรรณกรรมยิ่งขึ้น ทั้งวิธีสอนที่กล่าวมาในบทเรียนมีมากพอที่จะทำให้เด็กเกิดความสามารถในการวิจารณ์สารคดีเป็นอย่างดี ผู้ทรงคุณวุฒิท่านหนึ่งเห็นว่า เนื้อหาของบทเรียนละเอียดมากจนทำให้ผู้อ่านคิดอะไรใหม่กว่าที่มีอยู่ในบทเรียนไม่ได้ แต่เห็นว่าข้อเสนอแนะในการทำกิจกรรมมีมากพอที่จะนำไปสอนได้ และความมุ่งหมายของบทเรียนกับการวัดผลสอดคล้องกันดี ผู้ทรงคุณวุฒิอีกท่านหนึ่งเห็นว่า ละเอียดมากจนอาจทำให้ครูผู้สอนหรือผู้ชมบทเรียนก็จะสับสน และเห็นว่าบทเรียนนี้ดีให้วัสดุสำหรับอ่านน้อยไป ไม่เหมาะกับนักศึกษาระดับนี้

2. ประโยชน์ของบทเรียนที่จะมีต่อครูในการสอนอ่านวรรณกรรมในสถาบันฝึกหัดครูระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง ผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน เห็นว่า บทเรียนนี้มีประโยชน์ต่อครู เพราะทำให้ครูได้แนวทางในการสอนอ่านที่ทำให้ได้รับประโยชน์จากการอ่านในนอกเหนือจากได้รับความบันเทิงดังที่เคยอ่านมา ผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน เห็นว่า บทเรียนนี้มีประโยชน์ที่ให้ความรู้ทั่วไปทางภาษาไทย เกี่ยวกับการอ่านนวนิยาย บทความ และร่ายกรอง แกนครุฑมาก เพราะเขียนละเอียดมาก ทั้งยังช่วยให้ครูได้แนวทางที่จะไปค้นคว้าเพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง แต่ยังคงสงสัยในเรื่องการนำมาใช้สอนจริงว่าจะได้ผลเพียงใด และผู้ทรงคุณวุฒิอีกท่านหนึ่งเห็นว่า บทเรียนนี้มีประโยชน์ที่จะช่วยเตือนครูผู้สอนถึงแง่มุมต่างๆ ที่ครูอาจจะสอนได้ เพราะเขียนไว้อย่างละเอียด

3. ประโยชน์ที่คาดว่านักศึกษาจะได้รับจากบทเรียนนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เห็นว่า บทเรียนนี้มีประโยชน์ต่อนักศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เพราะได้ช่วยวางแนวทางในการอ่านหนังสือเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการส่งเสริมความรู้ ความคิดได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับผู้ที่อาชีพครู ผู้ทรงคุณวุฒิท่านหนึ่งมีความเห็นว่า บทเรียนนี้จะช่วยแนะทางเพื่อเปลี่ยนทัศนคติที่ไม่ถูกต้องของนักศึกษาที่มีต่องานวรรณกรรมประเภทโศกนาฏกรรมบ้าง ผู้ทรงคุณวุฒิท่านหนึ่งเห็นว่า บทเรียนนี้ช่วยให้นักศึกษาเข้าใจกลวิธีการวิจารณ์สารคดี ใดฝึกหัดให้ใช้ความคิดวิพากษ์ เป็นการฝึกนิสัยในการอ่านให้ดีขึ้น และช่วยให้นักศึกษาสามารถเพิ่มขึ้นในการอ่านและการตีความ และผู้ทรงคุณวุฒิอีกท่านหนึ่งมีความเห็นว่า ถ้าสอนโดยมุ่งหมายที่แท้จริงของสารแต่ละประเภท นักศึกษาจะเกิดความเพลิดเพลิน มีทัศนคติ-

ที่คิดวิชาภาษาไทย มีความคิดกว้างขวางขึ้น ใจกว้างขึ้น และรู้เท่าทันขอเขียนประเภทต่าง ๆ แต่ไม่แน่ใจว่าบทเรียนนี้จะให้ประโยชน์ดังกล่าวได้

4. ขอบทครองของบทเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิท่านหนึ่งเห็นว่า การใช้ถ้อยคำในที่บางแห่งไม่ถูกต้องตามขอเท็จจริง ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรระวังในบทเรียน และไม่เห็นด้วยกับข้อความที่ได้อาจจากหนังสือบางตอน ทั้งยังให้ข้อสังเกตว่าการสอนในบางชั่วโมงอาจสอนไม่ได้ตามที่บทเรียนนี้ประมาณไว้ และเห็นว่าน่าจะต้องใช้เวลามากกว่า 1 ชั่วโมง ผู้ทรงคุณวุฒิท่านหนึ่งเห็นว่า หัวข้อของเนื้อหาในบทเรียนละเอียดซับซ้อนมากจะช่วยให้ครูสอนได้จริงเพียงไร ตัวอย่างมีมากจนทำให้ผู้อ่านคิดอะไรใหม่กว่าที่มีอยู่ในบทเรียนไม่ได้แบบฝึกหัดบางข้อซับซ้อนตอบได้ยาก ผู้ทรงคุณวุฒิท่านหนึ่งเห็นว่า การสอนอานนวนิยายซึ่งเป็นเรื่องสมมติ โดยให้แยกขอเท็จจริงจากขอคิดเห็นตามบทเรียนนี้ผิดจุดประสงค์ของการอ่านสารประเภทนี้ และจะทำให้ให้นักศึกษาอานนวนิยายไม่เป็น เพราะมีวไปพิจารณารายละเอียดมากกว่า และผู้ทรงคุณวุฒิอีกท่านหนึ่งเห็นว่า งานเขียนที่เลือกมาวิเคราะห์บางเรื่องไม่ทันสมัย ทำให้นักศึกษาขาดความสนใจ ทั้งยังมีจุดมุ่งหมายของเรื่องไม่ชัดเจน และเนื้อหาของบทเรียนละเอียดมากจนอาจจะสอนไม่ทัน

5. ขอเสนอแนะอื่น ๆ ผู้ทรงคุณวุฒิท่านหนึ่งเห็นว่า บทเรียนนี้มีประโยชน์ ถ้าไม่ใช่ศัพท์บัญญัติใหม่เป็นชื่อเรื่อง เพราะทำให้ผู้อ่านไม่เข้าใจ และเสนอว่าควรได้ทดลองใช้บทเรียนนี้ด้วย ทั้งยังให้ข้อคิดว่าการวินิจฉัยสารงานร่อยกรองต้องใช้ความสามารถมากกว่าการวินิจฉัยสารงานร่อยแก้ว เพราะหลักการประพันธ์แตกต่างกันมาก ผู้ทรงคุณวุฒิท่านหนึ่งเห็นว่า ในการสอนควรให้นักศึกษามีบทบาทในการเรียนการสอนมากที่สุด ครูควรเป็นผู้คอยแนะนำอย่างใกล้ชิดเท่านั้น จะทำให้การเรียนการสอนสนุกสนานยิ่งขึ้น และควรคำนึงว่าวิธีสอนแต่ละวิธีจะหวังให้ประสบความสำเร็จเหมือนกันไม่ได้ เพราะอาจใช้ไม่ได้ผลในที่บางแห่ง ผู้ทรงคุณวุฒิอีกท่านหนึ่งได้เสนอแนะว่า การเลือกวรรณกรรมมาวิเคราะห์เพื่อสร้างบทเรียน ควรเลือกเรื่องที่ทันสมัย และมีจุดมุ่งหมายแจ่มชัดให้นักศึกษาเข้าใจได้ง่าย และควรเป็นเรื่องที่ช่วยแก้ปัญหาชีวิตของนักศึกษาด้วย

ขอเสนอแนะ

1. เพื่อที่จะทราบว่า บทเรียนนี้เหมาะสมกับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง วิชาเอก และวิชาโท ภาษาไทยหรือไม่เพียงไร จึงควรมีการวิจัยต่อเนื่อง โดยการนำบทเรียนนี้ไปทดลองสอนเพื่อประเมินผลอีกครั้งหนึ่ง
2. ครูที่สอนบทเรียนนี้ควรจะเข้าใจว่า บทเรียนนี้เป็นบทเรียนตัวอย่าง (ไม่ใช่แบบอย่าง) ที่เสนอวิธีการสอนแบบหนึ่ง ซึ่งครูที่สอนวรรณกรรมร่วมสมัยอาจใช้เป็นแนวทางในการสร้างบทเรียนเกี่ยวกับวรรณกรรมเรื่องอื่น ๆ ต่อไป
3. บทเรียนนี้เป็นเพียงตัวอย่างการสอนอ่านวรรณกรรมร่วมสมัยเล่มหนึ่ง ครูผู้สอนที่ใคร่อาศัยบทเรียนนี้ควรรู้จักคัดแปลงและหยิบยกประเด็นต่าง ๆ มาสอนให้เหมาะสมกับเวลา และสภาพของนักศึกษาแต่ละกลุ่ม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจและดุลยพินิจของครูแต่ละคน
4. ในการเลือกวรรณกรรมสำหรับอ่านเพื่อวิจารณ์ ครูควรคำนึงถึง ภัย ความสนใจ และประสบการณ์ของนักศึกษาด้วย เพราะมีผลต่อการวิจารณ์มาก
5. บทเรียนนี้มีวัตถุประสงค์มุ่งสอนการวิจารณ์เพียงอย่างเดียว น่าจะมีผู้ศึกษาวิจัยสืบเนื่อง โดยศึกษาในแง่การวิจารณ์ ซึ่งอาจจะเน้นในเชิงประวัติศาสตร์และตำนาน เชิงปรัชญา, เชิงจิตวิทยา, เชิงสังคมวิทยา และเชิงจริยธรรมก็ได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย